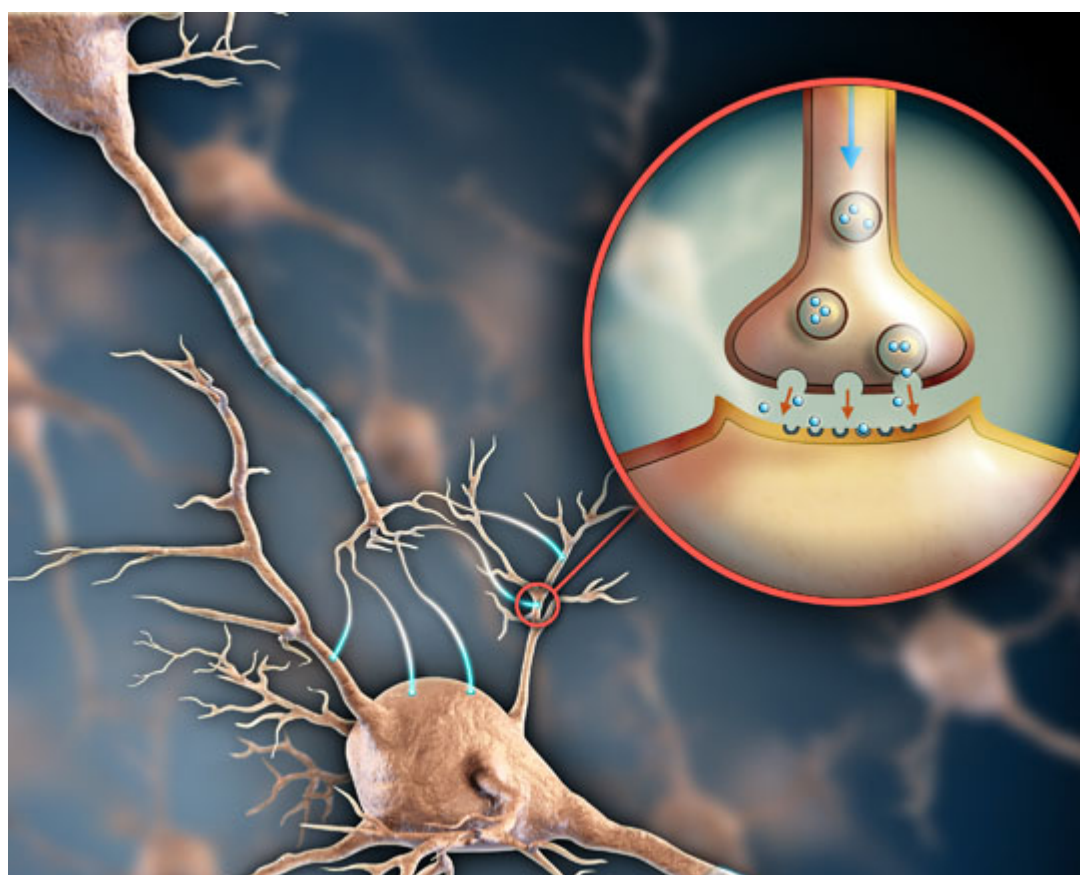
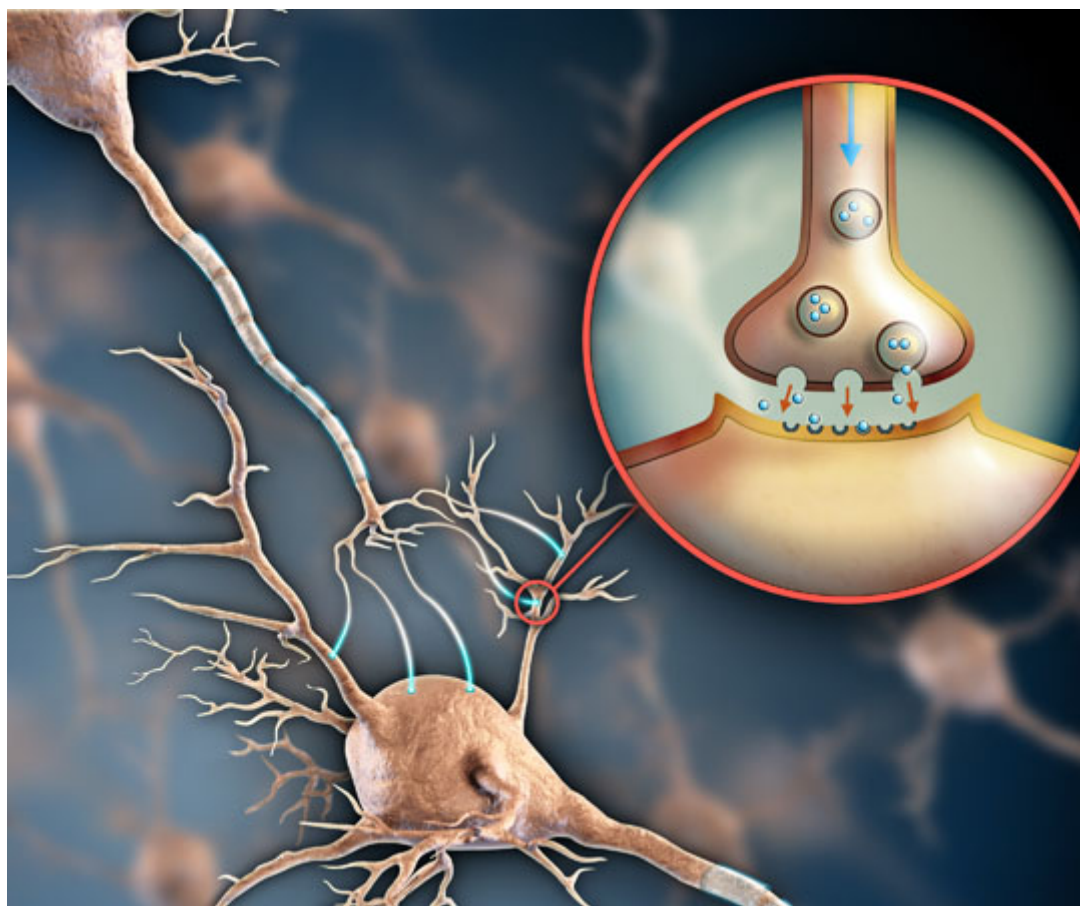

17 Μαΐου 2015

Εγκεφαλικός θάνατος: Επιστημονικές αντιρρήσεις και προβληματισμός

/ Πεμπουσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες

έβδομη δεκαετία του περασμένου αιώνα, και μάλιστα μεταξύ των ειδικών επιστημόνων που συμμετείχαν στην πρώτη επιτροπή του Harvard, παρά την τελική ομόφωνη απόφασή τους, εμφανίστηκαν τόσο στο εξωτερικό όσο και στο εσωτερικό έντονες αμφισβητήσεις και διαφοροποιήσεις. Και ήταν, πολύ φυσικό μια που είχε πλέον δημιουργηθεί μια νέα κατάσταση θανάτου, η οποία δεν θα ήταν αυταπόδεικτη, αλλά θα έπρεπε να πείσουμε γι' αυτήν.¹⁴²

Τι ήταν αυτό όμως που παρακίνησε την Ad-Hoc επιτροπή του Harvard να επαναπροσδιορίσει τον ορισμό του θανάτου; Όπως αναφέρει η έκθεση της Ad-Hoc επιτροπής του Harvard που δημοσιεύθηκε σε ένα από τα τεύχη του Αυγούστου της «Επιθεώρησης Της Αμερικανικής Ιατρικής Ένωσης», (Journal of the American Medical Association) το έγγραφο «Ένας ορισμός του μη αναστρέψιμου κώματος» (JAMA 1968) ο πρωταρχικός σκοπός της επιτροπής είναι να ορίσει το μη αναστρέψιμο κώμα ως νέο κριτήριο θανάτου.

Υπάρχουν δύο λόγοι που καθιστούν αναγκαία τη διατύπωση ενός νέου ορισμού του θανάτου:

Πρώτον οι βελτιώσεις στα μέσα ανάνηψης και υποστήριξης έχουν οδηγήσει σε ενίσχυση των προσπαθειών για την σωτηρία τραυματιών σε απελπιστική κατάσταση. Κάποιες φορές αυτές οι προσπάθειες είναι μόνο εν μέρει επιτυχημένες με αποτέλεσμα να καταλήγουμε σε ένα άτομο του οποίου η καρδιά εξακολουθεί να χτυπά αλλά ο εγκέφαλος έχει ανεπανόρθωτα καταστραφεί. Το βάρος είναι μεγάλο για τους ασθενείς που υφίστανται μόνιμη απώλεια των νοητικών ικανοτήτων τους για τις οικογένειές τους, για τα νοσοκομεία και για όσους χρειάζονται τις νοσοκομειακές κλίνες που είναι ήδη κατειλημμένες από αυτούς τους κωματώδεις ασθενείς.

Δεύτερον τα παρωχημένα κριτήρια καθορισμού του θανάτου ενδέχεται να οδηγήσουν σε διενέξεις σχετικά με τη λήψη οργάνων για μεταμόσχευση (JAMA 1968 σελ.85).¹⁴³

Τα βαθύτερα αίτια αμφισβήτησης του εγκεφαλικού θανάτου είναι:

A. Η αντίληψη ότι οι εγκεφαλικά νεκροί ενδεχομένως να διατηρούν κάποιες ανώτερες λειτουργίες, τα δε εγκεφαλονωτιαία αντανακλαστικά αποτελούν αποδείξεις μη οριστικής επέλευσης του θανάτου.

B. Ο φόβος ότι τα κριτήρια του εγκεφαλικού θανάτου δεν είναι ακριβή και συνεπώς η διάγνωση μπορεί να είναι εσφαλμένη και η κατάσταση αναστρέψιμη.

Γ. Η σύγχυση μεταξύ του εγκεφαλικού θανάτου και του κώματος ή της χρόνιας φυτικής κατάστασης.

Δ. Ο δικαιολογημένος φόβος ότι η αχαλίνωτη χρησιμοθηρία και ο ευδαιμονισμός οδηγούν σε ασέβεια απέναντι στο νεκρό σώμα και στο γεγονός του θανάτου.

Ε. Η υποψία ότι ο εγκεφαλικός θάνατος επινοήθηκε για να εξυπηρετήσει μια σκοπιμότητα, τις μεταμοσχεύσεις, που μπορεί μεν να είναι θεμιτή και καλή, αφού θεραπεύει, δεν παύει όμως να αποτελεί σκοπιμότητα.

ΣΤ. Ο εγκεφαλικός θάνατος είναι ιατρογενής έννοια, συνέπεια όχι της φυσιολογικής εξέλιξης του ανθρώπινου οργανισμού αλλά της τεχνολογίας.¹⁴⁴

Εν αρχή τον εγκεφαλικό θάνατο τον έχει αμφισβητήσει ο **Robert Taylor**, επίκουρος καθηγητής της Νευρολογίας. Ο Taylor μίλησε για κοινωνική κατασκευή και νομικό ορισμό του θανάτου. Συγκεκριμένα, σε άρθρο του το 1997 στο περιοδικό *Seminars in Neurology*¹⁴⁵ αναφέρει ότι ο εγκεφαλικός θάνατος είναι κοινωνικό κατασκευάσμα και εξ ανάγκης θα πρέπει να τον κρατήσουμε ως νομικό ορισμό του θανάτου, διαφορετικό του βιολογικού, για τις ανάγκες των μεταμοσχεύσεων.

Σημαντική είναι η ημερίδα της Παπικής Ακαδημίας Επιστημών¹⁴⁶, η οποία σε συνεργασία με την παγκόσμια οργάνωση για την οικογένεια φιλοξένησαν συνδιάσκεψη στο Βατικανό στις 3-4 Φεβρουαρίου 2005 με θέμα «Τα σημεία του θανάτου». Η συνδιάσκεψη συνεκλήθη από τον πάπα Ιωάννη Παύλο Β' με σκοπό την επανεξέταση του σημείου του θανάτου και την επαλήθευση σε καθαρά επιστημονικό επίπεδο, της εγκυρότητας των κριτηρίων του εγκεφαλικού θανάτου. Στη συνέχεια παραθέτουμε τα κύρια σημεία της διακήρυξης των επιστημόνων (Paul A.Byrne, Cicero G.Coimbra, Robert Spaemann, Mercedes Arzu Wilson).

Σημειώσεις

143 Mita Jiacomini

144 Νικόλαος (Χατζηνικολάου) Μητροπολίτης Μεσογαίας και Λαυρεωτικής, βλ. μν. εργ., σελ.247

145 Taylor Robert. Re-examining The definition and criteria of death. Seminars in Neurology 17: 265-270, 1997

Παρατήρηση: η ΠΕΜΠΤΟΥΣΙΑ συνεχίζει την παρουσίαση με τη μορφή σειράς άρθρων της μελέτης “Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΟΥ ΕΓΚΕΦΑΛΙΚΟΥ ΘΑΝΑΤΟΥ ΥΠΟ ΤΟ ΠΡΙΣΜΑ ΤΗΣ ΝΕΥΡΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ Η ΑΠΟΨΗ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ”, του θεολόγου και νοσηλευτή **Νικόλαου Στανίτσα**. Πρόκειται για αναθεωρημένης έκδοση του κειμένου που κατατέθηκε ως διπλωματική εργασία στη Σχολή Ανθρωπιστικών Σπουδών του Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου με επιβλέποντες καθηγητές τους ΚΟΪΟ ΝΙΚΟΛΑΟ, ΦΑΝΑΡΑ ΒΑΣΙΛΕΙΟ και ΛΟΗ ΝΕΚΤΑΡΙΟ.